

Moralske dommer er sanne eller usanne bare i forhold til
visse konvensjoner
en common ground
en enighet

Jeg antok i forrige ukes handout at "i forhold til" bør tolkes semantisk. Analogier som "stor" og "høy" støtter en semantisk tolkning. Harman bemerker at poenget er "logisk" (*Moral Relativism Defended*); "logisk" er imidlertid forenlig med andre tolkninger (implikasjon). Hva med en pragmatisk tolkning? Da er det ytreren som forutsetter en felles plattform.

Poenget er i hvert fall at vi snakker "inn i" et antatt felles rammeverk.

La oss anta at vi har en viss forståelse av hvordan det moralske språket fungerer innenfor et rammeverk og at moralske spørsmål har korrekte svar relativt til et rammeverk. To spørsmål melder seg. 1) Om hvordan et felles rammeverk etableres; 2) hvordan fungerer det moralske språket når det antatt felles rammeverket ikke finnes?

Moralske konvensjoner

Moralske rammeverk springer ut av behovet for samarbeid mellom mennesker, de er en form for konvensjoner og har kontraktkarakter. I de normative kontraktteoriene, hos Hobbes for eksempel, er den grunnleggende moralske kontrakten tenkt å være hypotetisk. Slik er det også hos Rawls. Den relativistiske hypotesen om moralens konvensjons- og kontraktkarakter er en empirisk hypotese om hvordan moraler er oppstått og blitt etablert. Harmans modell er basert på David Hume (Treatise, bok III, del II, seksjon II), men Harmans modell skiller seg fra Humes ved at den (Harmans) ikke forutsetter naturlige dyder. Harmans forklaringselementer synes å være

rasjonalitet i "forhandlinger"
gjensidige forventninger
sanksjoner

Legg merke til at Harman mener den kontraktteoretiske modellen forklarer visse asymmetrier i det vi kanskje kan kalle "den vestlige allmenmoralen" i 2.3.1 og 2.3.2: gitt ulike maktforhold, synes den eksisterende orden å være det beste vi kan få til.

Han nevner også en innvending mot forklaringen (27)

den underminerer den tillit vi har til moralen (det vil si: om den er sann og vi tror på den, vil moralen miste sin autoritet)

Harmans svar på egen innvending representerer en form for revisjonisme: Vi tar feil om vi tror at moralen har en absolutt og objektiv autoritet. Dens autoritet er relativ.

Vi kan imidlertid formulere innvendingen på en annen måte:

den forklarer ikke motivasjonen til moralske gode mennesker

Harman nevner også en annen innvending mot modellen

det synes umulig å fremsette moralske argumenter som er sanne og gyldige mot en etablert moral (men vi kan selvsagt fremsette rasjonelle argumenter)

Gitt Harmans modell, trenger vi åpenbart en analyse av moralske dommer, eller "det moralske språket", for situasjoner hvor en uenighet mellom ulike parter ikke har et korrekt svar i den etablerte moral. Vi trenger en analyse av det moralske språket ved dyp (radikal, ultimat) uenighet.

Men først: Kan vi tenke oss eksempler på moralske diskusjoner innenfor en enighet og andre eksempler hvor en felles plattform ikke synes forutsatt?

Dyp (radikal, ultimat) uenighet

En uenighet mellom to personer i en situasjon (abort, mennesker og dyr) er dyp om

de har den samme informasjon
ingen av dem gjør klare og påviselige feil
den ene mener at Ha er rett
den andre mener at Ha ikke er rett

Harman gir en referanse til R.M. Hares teori om moralske dommer. Poenget er antagelig at vi ved hjelp av Hares teori kan forklare hva *uenigheten* mellom to dypt uenige personer består i

Hare:

U: X er god

Dommer av typen U er vurderende og har deskriptiv og normativ mening. Den normative meningen er ifølge Hare primær (9.4 i *The Language of Morals*). Å kjenne den deskriptive meningen i setninger av type U er å forstå den standard den som taler legger til grunn. Den normative meningen har imperativ karakter: Jeg er innstilt på å handle slik, du bør også være det.

Eksempel:

misjonæren og kannibalene

hos begge antas ordet "god" (misjonæren) og "gdo" (kannibalene) å fungere som det mest generelle anbefalende adjektiv og "gdo" kan derfor oversettes med "god"

men den deskriptive meningen (standarden) er radikalt forskjellig hos de to

M: vennlig, hjelpsom

K: brysk, tar mange skalper

Om kannibalen sier om en person som er vennlig og hjelpsom at h/h ikke er god ("gdo"), menes at personen ikke er brysk og ikke tar mange skalper. Om misjonæren protesterer og sier at personen er god, menes at personen er vennlig og hjelpsom. Det er ingen reell uenighet, dvs konflikt i trosoppfatninger mellom dem. Kannibalen mener at personen er vennlig og hjelpsom i likhet med misjonæren.

Konflikten mellom dem er av en annen karakter: i holdninger til hvordan man bør møte, "behandle" folk som har egenskapene vennlig og hjelpsom eller brysk og tar mange skalper. Se også Harman side 21.